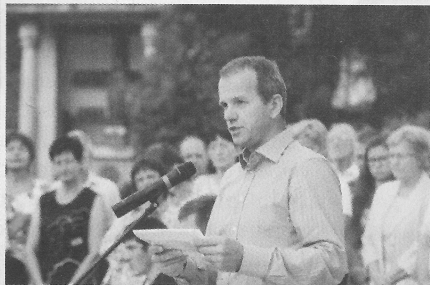


Lenart Rihar v Rovtah: Bodimo ponosni na naše mučence



Direktor Rafaelove družbe in urednik Zaveze Lenart Rihar med nedeljskim govorom v Rovtah

»Krepko čez polovico se je že nagnilo leto, mimo so najvidnejši poudarki 70. obletnice konca druge svetovne vojne, mi pa smo znova zbrani na spominski slovesnosti ... To se zdi nenavadno, a samo za površno oko.

Orkani minevajo, strašni davek, ki je zapisan na vaši farni

spominski plošči, si je rdeči moloh pobral, za tem pa so se ljudem čez pleča obesile posledice, neznosna teža, ki jo je treba nositi dan za dnevom. Okrog dvesto faranov je v tem času pred 70. leti okušalo pogrešanje doma, vsakršno pomanjkanje in hlad tujine, drugi so poskušali živeti v domovini pod dušičim pokrovom nasilja in enomujja. Bodisi pobita, bodisi pregnana, bodisi zasužnjena elita je bila obsojena, da skupaj s celotnim našim narodom izgine z obličja zemlje. Pa vendar ni bilo tako. Svetovna politika in tisti resnični narodni izdajalci so nam zazidali vsa vrata, vsa okna, a po Previdnosti se je le odprla ta ali ona lina in proniknil je žarek življenjskega vzgona, da smo obstali. Najprej in najbolj polno so zaživeli prav tisti, ki so odšli v svoboden svet.

Vznesene besede o argentinskem čudežu se upravičeno nikakor ne poležejo, čeprav danes že vsak ve, da pri tem ni šlo za tlesk božanskih prstov. Čudež je v tem, da je skupina rojakov zmogla toliko naporov, toliko vsakršne odličnosti in toliko vztrajnosti, da nam je v svoji mali domovini sredi Argentine do danes ohranila idejo in ideal svobodne Slovenije. A tudi ta dosežek ima svojo predzgodovino, ki ga je omogočila.

In tu nastopi vaš veliki rojak msgr. Janez Hladnik. Preprosto si ni mogoče misliti, da bi bil brez njega razcvet Slovenije v Argentini mogoč. On je odpiral okna, ko je bilo vse zazidano. Njegov več kot enoletni neumorni trud je bil zaman in nikakor nikjer ni mogel izposlovati, da bi Argentina sprejela znatno število naših beguncev. Naposled pa si poišče pot, meni nič tebi nič stopi pred samega predsednika Argentine Juana Perona, od njega pa odide z ekskluzivnim dovoljenjem, da sme sprejeti 10.000 Slovencev! Ne samo zdravih, mladih in samskih kot druge države, pač pa tudi družine, tudi otroke, tudi starejše. Danes se evropske države panično sprašujejo, ali bodo s svojimi bogatimi proračuni in mogočeno administracijo oskrbele sto beguncev več ali manj, Janez Hladnik pa se ni ustrašil in je z vso vno prestrezal trde pristanke na tuja tla tisočim in tisočim rojakov.

Vendar se njegovo delo ni začelo šele takrat. Kalil se je sredi zdrave pameti in delavnosti vaših vasi, zaradi poškodbe na nogi je odšel študirat, pel novo mašo in živel polno na vse strani, kjer je čutil spoj s svojim duhovniškim poslanstvom. Nesvobodnih razmer ni trpel

in bil zaradi angažmaja proti krivicam Aleksandrove diktature v stari Jugoslaviji celo obsojen na pol leta zapora. Tako tudi ni čudno, da je kasneje, ko je bil že v Argentini, prek razdalje 12.000 km na podlagi skopih informacij povsem natančno in suvereno razbiral, kaj se v resnici dogaja v domovini med vojno in po njej.

Nekajkrat ga je v teh mladih duhovniških letih nase opozorila Argentina in Slovenci, ki so bili v njej z enim samim duhovnikom. Naposled je leta 1936 s preroško podporo škofa dr. Gregorija Rožmana in z napotki Rafaelove družbe mednje tudi odšel.

Janez Hladnik je res lik, ki bi ga človek rad srečal. Kako se je zapokal v delo že takoj prve dni, ko je stopil na argentinska tla, kako je svoj trud in skrb izročal v božje roke, kako je iskal razkropljene Slovence, kako strastno je spotoma raziskoval novo deželo, kako šegavo in privlačno je o svojih potih pisal, kako je urejal revijo Duhovno življenje, ki izhaja še danes, kako se je pobiral s svojimi španskimi kolegi, kako je na noge postavil tudi brezupno argentinsko farno, ki so se je vsi otepali ...

Vsekakor je pod njegovo pastirsko skrbjo slovenska skupnost hitro rasla in bližala se je 2. svetovna vojna. Človek bi mislil, da so v vojnem času Slovenci daleč v Argentini živeli brez domačih političnih nasprotij. Toda ne. Agitprop je takoj začel postavljati stvari na lažna mesta. In Hladnika, ki ni nasedal propagandi, so rojaki začeli zapuščati. Ne samo to. Začela se je organizirana gonja proti njegovemu delu, grozili so mu, ga zbuvali sredi noči. Od nekdanje množice mu je komaj ostalo toliko ljudi zvestih, da je zanje slovenska maša ostala. Razkol med predvojno in povojno emigracijo je potem režim s klevetanjem in finančnim podmazovanjem vzdrževal vsa povojna desetletja, tako da se je nekoliko zgledil šele v letih samostojne Slovenije.

Janeza Hladnika pa ni iztirilo nič, čeprav je nemalokrat trpel zaradi kratkovidnosti ali opravljalivosti rojakov. Trdno je stal na strani resnice in pravice. Trdno je stal na strani pomoči potrebnih. Ustavil se ni niti pred gradnjo skupnega doma, cerkve, šole, doma za ostarele in celo celega naselja v Lanusu, ki se imenuje Slovenska vas.

Mogočnega poslanstva ni opravljal samo v času svojega prezgodaj sklenjenega življenja, ampak ga opravlja tudi danes. Za zgled nam je lahko kot goreč duhovnik, kot zaveden Slovenec, kot zvest domoljub, kot prepričan demokrat, kot odličen organizator, kot neutrujen garač, kot velik dobrotnik, kot odkritosrčen, klen, izobražen, duhovit in veder človek.

Res je, da težko najdemo navdušene ljudi, ki bi danes z zanosom in optimizmom zrli v slovensko prihodnost. A to je tako predvsem zato, ker se ne znamo zazreti v junaške zglede naše zgodovine. Bodimo ponosni na naše mučence, ki so se borili za slovenstvo in za civilizacijo, bodimo ponosni na naše pregnance, ki so sredi tujine iz nič ustvarili svobodno Slovenijo, bodimo ponosni na ljudi, kot je vaš rojak Janez Hladnik. Argentina že ima cesto, ki se imenuje po njem. Skrajni čas je, da ga med svoje priznane velikane uvrsti tudi celoten slovenski svet!«